

Výročná správa o činnosti občianskeho združenia Centrum pre trvaloudržateľné alternatívy (CEPTA) za rok 2009

Občianske združenie CEPTA v roku 2009 vykonávalo činnosti v týchto tematických oblastiach:

- Pesticídy a potraviny
- Poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka
- Koordinácia platformy „Agro-eko fórum“
- Lokálna potravinová komunita Zvolen (LPK ZV)
- Odpady
- Biopalivá
- Zadná časť jadrovej energetiky

V neposlednom rade sme realizovali mnohé výstupy a aktivity pre verejnosť a mládež, či už z oblasti pesticídov v potravinách a v poľnohospodárstve, v odpadovom hospodárstve alebo v oblasti produkcie a využívania biopalív, resp. geneticky modifikovaných organizmov GMO – t.j. témy aktuálne a diskutované nielen na úrovni Európskej únie.

Medzi aktívne jadro organizácie CEPTA v roku 2009 určite patria: Darina Veverková, Peter Mihók, Milan Rusko, Andrej Devečka, Miloš Veverka a Daniel Lešínský, ktorí spoločne s dobrovoľníkmi dokázali v tomto období pracovať na aktivitách opísaných v tejto správe.

OZ CEPTA bola v roku 2009 aktívnym členom európskych sietí PAN – Europe (Pesticides Action Network) a IPEN (International POPs Elimination Network). V roku 2009 sme získali finančnú podporu z prostriedkov EÚ v projekte Feeding and Fuelling Europe v spolupráci s FoEE (Priatelia Zeme Európa), ako aj z prostriedkov siete PAN-Europe určených na analýzy vzoriek potravín a zo súkromných zdrojov cez 2% z dane.

Pesticídy a potraviny

V januári roku 2009 prijal Európsky parlament tzv. pesticídový balíček právnych predpisov, ktoré upravovali, resp. zavádzali pravidlá v používaní, ako aj autorizácii pesticídov. Mimovládny organizáciám zastrešeným sieťou PAN-Europe, ktorej OZ CEPTA je aktívnym členom, sa podarilo presadiť veľa dobrých princípov ochrany spotrebiteľa a životného prostredia, ktoré vstúpia do platnosti od roku 2011.

V júli sme prezentovali výsledky analýzy oficiálneho monitoringu rezíduí potravín v krajinách EÚ, podľa ktorého dosiahla SR európsky rekord - v 50% monitorovaných a analyzovaných vzoriek jahôd bol prekročený limit MRL, podrobnosti v tlačovej správe: [„50% jahôd v SR obsahovalo rezíduá pesticídov nad povolené limity“](#).

V decembri sa nám prostredníctvom všetkých dôležitých médií v SR (televízie, rádiá) podarilo úspešne osloviť spotrebiteľov tlačovou správou [„Kokteil pesticídov na vianočnom stole?“](#), ktorá sumarizovala výsledky monitoringu 4 organizácií PAN-Europe (vrátane OZ CEPTA) s analýzou 12 rôznych vzoriek potravín. Z analýzy vyplynulo, že napr. 96% mandaríniek obsahovalo rezíduá pesticídov a najviac 7 druhov pesticídov bolo zistených v slovenskom šaláte. Viac nájdete v tlačovej správe a v .ppt prezentácií [Kokteil pesticídov](#).

Kontakt – Daniel Lešínský: lesinsky@changenet.sk

Poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka

Princípy trvaloudržateľného poľnohospodárstva sme prezentovali v živom vysielaní rádia Lumen v relácii „Zaostrené“ dňa 23.5. v čase od 13,00-14,00 hod. V relácii sme sa zamerali na predaj z dvora, ktorý považujeme za jeden zo základných prvkov udržateľného rozvoja vidieka na Slovensku.

V rámci [„Dní ekologického poľnohospodárstva 2009 vo Zvolene“](#), naše potraviny zdravo a zodpovedne“ v dňoch 1. – 15.10. sme v spolupráci so Zuzanou Gallayovou z Technickej univerzity vo Zvolene zorganizovali ochutnávku biopotravín, verejnú večernú diskusiu na tému „Potraviny zdravo a zodpovedne“, ako aj sériu troch odborných prednášok pre študentov Fakulty

ekológie a environmentalistiky Technickej univerzity: Pesticídy a potraviny (Daniel Lešinský), Lokálne potravinové systémy (Miloš Veverka) a Biopalivá (Andrej Devečka). Viac na: [Dni ekologického poľnohospodárstva 2009 vo Zvolene](#).
Kontakt – Daniel Lešinský: lesinsky@changenet.sk.

Agro-eko fórum

OZ CEPTA je koordinátorom národnej platformy organizácií pre trvaloudržateľné poľnohospodárstvo, lesníctvo a rozvoj vidieka **Agro-eko fórum (AEF)**. Stálo pri tvorbe monitorovaní programov EU financií pre poľnohospodárstvo SOP PaRV ako aj PRV 2004-2006 a pri tvorbe a monitoringu Programu rozvoja vidieka 2007-2013 (PRV).

Po úvodnej neakceptácii AEF ako riadneho člena Monitorovacieho výboru PRV zo strany Ministerstva pôdohospodárstva SR v roku 2007, sa po viacerých listoch a tlakoch i zo strany Úradu vlády SR, resp. Európskej komisie, stalo Agro-eko fórum dňa 13.03.2009 opäť riadnym členom monitorovacieho výboru PRV, čo umožňuje zástupcom tretieho sektora aktívne vstupovať do procesu implementácie a monitoringu poľnohospodárskej politiky a politiky rozvoja vidieka na Slovensku.

Jeden z konkrétnych výstupov, ktorý sa nám podarilo presadiť v júli 2009, bolo zvýhodnenie ekologických poľnohospodárov o 10 bodov pri hodnotení projektov, čo bolo často rozhodujúce pre výber projektu.

Kontakt – Daniel Lešinský: lesinsky@changenet.sk.

Lokálna potravinová komunita Zvolen (LPK ZV)

V marci sme vo Zvolene privítali pracovníkov z organizácie Urgenci z Francúzska (www.urgenci.net), ktorí v rámci svojej misie na Slovensku (Bratislava, Zvolen, Košice) prezentovali myšlienky a skúsenosti s CSA (Community Supported Agriculture - Komunitou podporované poľnohospodárstvo). Vo Francúzsku existuje okolo 1 500 lokálnych potravinových komunít, ktoré spájajú producentov so spotrebiteľmi na lokálnej úrovni. V septembri OZ CEPTA spoluorganizovala s organizáciou Urgenci návštevu ôsmich slovenských zástupcov zo Slovenska vo Francúzsku (Alsasko), kde mali možnosť vidieť ako v praxi fungujú lokálne potravinové komunity.

Získané skúsenosti boli inšpiráciou pre vytvorenie Lokálnej potravinovej komunity Zvolen (LPK ZV), ktorá začala svoju činnosť na jeseň. LPK ZV spája spotrebiteľov zo Zvolena, Banskej Bystrice, Banskej Štiavnice a okolia s lokálnymi producentmi jabĺk, zeleniny, ale aj napr. morčacieho mäsa. Skúsenosti z poznávacieho pobytu vo Francúzsku sme prezentovali ostatným členom LPK ZV v prezentácii „Lokálne výrobné-spotrebné systémy“. V roku 2009 sme cez LPK ZV sprostredkovali predaj 350 kg lokálnych produktov.

Kontakt - Darina Veverková: darina.veverkova@inter-net.sk.

Odpady

Na problém stagnácie ekonomiky separovaného zberu v SR reagovala CEPTA prvýkrát vo februári tlačovou správou [Kríza a odpadové hospodárstvo v SR a v EÚ](#).

V druhom polroku sme robili výskum v oblasti odpadového hospodárstva. Výsledkom bola štúdia, ktorá porovnávala ekonomiku separovaného zberu a zmesového komunálneho odpadu v 12 stredne veľkých mestách Slovenska za rok 2008 a 1. polrok 2009. Zo štúdie vyplynulo, že separovaný zber je až 4,5-krát drahší ako zber a skládkovanie zmesového komunálneho odpadu. Situáciu v separovanom zbere považujeme za kritickú a ekonomicky neúnosnú. Výsledky štúdie porovnania ekonomiky separovaného zberu sme prezentovali na konferencii MŽP SR „Separovaný zber odpadov a ich zhodnocovanie SR“, ktorá sa konala 23.-24.9.2009 v Banskej Bystrici a jej cieľom bolo poukázať na zhoršenú situáciu v separovanom zbere a hľadať východiská. Vo svojej prezentácii navrhujeme opatrenia, ktoré zlepšia ekonomiku separovaného zberu bez zaťaženia štátneho rozpočtu. Viac nájdete na našej stránke v prezentácii [„Porovnanie ekonomiky separovaného zberu vo vybraných mestách SR 2008/2009 a návrhy riešení krízy v odpadovom hospodárstve“](#).

Úsilie poukazovania na kritický stav separácie na Slovensku vyústilo do usporiadania tlačovej konferencie v Bratislave v decembri 2009. Boli oslovené organizácie miest a obcí ZMOS, Únia miest a aj environmentálne MVO. Riešenie problematiky neúnosnej ekonomiky separovaného zberu pokračovalo v roku 2010 konzultáciami s Priateľmi Zeme – SPZ a inými odpadovými odborníkmi v hľadaní spoločných riešení. Viac v tlačovej správe „[Kritický stav separácie na Slovensku](#)“.

Kontakt – Miloš Veverka: milos.veverka@inter-net.sk.

Biopalivá

Na téme biopalív a problematiky produkcie sóje ako krmoviny pre európskych farmárov participujeme v rámci projektu „Feeding and Fuelling Europe“, kde sa snažíme zvýšiť povedomie širokej verejnosti, ako aj politických zástupcov, v oblasti dopadov intenzívneho pestovania biopalív a sóje na našom území, a tiež aj v krajinách Južnej Ameriky a Ázie.

Sója v súvislostiach
úľahdujú sily, uľahčujú príkupu
tlačia v pohor, nepoznáte

Čo máva úroveň spotreby?
• Zvyšujú konzumáciu mliečnych výrobkov, ktoré sú drahšie ako v ostatných krajinách.
• Zvyšujú konzumáciu ovocia a zeleniny, v ktorých je obsah vlákniny vyšší ako v ostatných krajinách.
• Pri realizácii týchto cieľov sa na svetle, na ktorom sa nachádzajú, objavujú problémy s dostupnosťou a cenou základných potravín. Akumulácia v súčasnosti vedie k nepredvídateľným zmenám cenovej úrovne základných potravín.

Na čomvis úľahdu?
Medzinárodné organizácie, ktoré majú silný vplyv, ktoré sú schopné ovplyvniť politiku, ktorá sa týka výroby potravín. Často majú silný vplyv na výrobu potravín, ktoré sú drahšie ako v ostatných krajinách. Často majú silný vplyv na výrobu potravín, ktoré sú drahšie ako v ostatných krajinách. Často majú silný vplyv na výrobu potravín, ktoré sú drahšie ako v ostatných krajinách.

CEPTA - Centrum pre trvaloudržateľné alternatívy
CEPTA je občianske združenie, ktoré sa zaoberá výskumom a šírením informácií o trvalo udržateľných alternatívach v oblasti energetiky, poľnohospodárstva a životného prostredia. CEPTA je súčasťou siete organizácií, ktoré sa zaoberajú výskumom a šírením informácií o trvalo udržateľných alternatívach v oblasti energetiky, poľnohospodárstva a životného prostredia.

V máji sme sa zúčastnili strategického stretnutia “Food and Biodiversity Meeting” v Maďarsku, ktoré bolo zamerané na strategické plánovanie, komunikáciu a spoločné postupy. K téme sóje ako krmoviny dovážanej prevažne z Južnej Ameriky pre hospodárske zvieratá sme vydali tlačovú správu a informačný leták “[Sója v súvislostiach – alebo čo sa v obchode pri kúpe mäsa a vajec nedozviete](#)”, ktorý je určený pre širokú verejnosť a informuje o negatívnych súvislostiach. K téme sme vydali tiež tlačovú správu a uverejnili článok o certifikácii [sociálne a environmentálne zodpovednej produkcií sóji](#).

V rámci projektu sme vytvorili slovenský preklad filmového dokumentu “Killing Fields – the battle to feed factory farms”. Film odhaľuje skutočnú cenu pestovania sóje v Južnej Amerike, určenej na kŕmenie hydiny, dobytku a ošípaných v Európe. Premiéra filmu sa uskutočnila v novembri v rámci najväčšieho filmového festivalu dokumentárnych filmov [Jeden Svet v Bratislave](#). Celý film si môžete pozrieť/stiahnuť z našej stránky na: [SMRTIACE POLIA: boj o „nasýtenie priemyselných veľkochovov“](#)

Kontakt – Andrej Devečka: devecka@cepta.sk.

Zadná časť jadrovej energetiky

Ako sme už uviedli vo výročnej správe za rok 2007, naše pripomienky k ekonomickej časti Stratégie zadnej časti jadrovej energetiky (ZČJE) boli uznané za opodstatnené a Ministerstvo životného prostredia preto Národnému jadrovému fondu (NJF) navrhlo *uskutočniť pracovné stretnutie s Ing. Mihókom (členom občianskeho združenia CEPTA) a prerokovať spôsob zapracovania jeho pripomienok a námietok, resp. spôsob ich využitia pre koncepčnú činnosť Rady správcov NJF (Záverčné stanovisko MŽP č. 5131/2007-3.4/hp vydané dňa 15. mája 2008, s. 42)*. Iniciatívne aktivity OZ CEPTA z rokov 2006 a 2007 sa tak nakoniec stali jedným z dôvodov vďaka ktorým sa rozhodlo o príprave aktualizácie Stratégie ZČJE omnoho skôr ako to prikazuje zákon. V roku 2009 preto Rada správcov NJF odobrila zámer *využiť znalosti Ing. Petra Mihóka (CEPTA – vid. pripomienky k súčasnej Stratégii ZČJE) hlavne v oblasti dlhodobých ekonomických úvah a odhadov (Zápisnica č. 02/09 zo zasadnutia Rady správcov Národného jadrového fondu, bod 6.1)*. Následne sa na zmluvnom základe uskutočnila spolupráca na tvorbe prepočtových tabuliek príjmov a výdavkov NJF, prostredníctvom ktorých sa metodika používaná v NJF plne zosúladiť s konceptom, ktorý sme presadzovali v pripomienkach z roku 2007. Môžeme skonštatovať, že podmienky vytvorené NJF počas trvania zmluvnej spolupráce zabezpečili nezávislosť, objektivitu a profesionálne finančné ohodnotenie, vďaka čomu sa výsledky nášho výskumu z rokov 2006 až 2008 plne preniesli do výstupov dodaných NJF v roku 2009. Veríme, že tieto výstupy pomôžu zobjektívniť diskusiu medzi predstaviteľmi štátu a Slovenských elektrární ohľadne výšky príspevkov prevádzkovateľov jadrových elektrární do NJF.

Kontakt - Peter Mihók: mihok@cepta.sk.